

Betelförsamlingens skolstiftelse

sventmagnusson@tele2.se

Rektorn vid Betelskolan

maria.utbult@betelskolan.nu

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn i Betelskolan
belägen i Öckerö kommun

Tillsyn i Betelskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Öckerö kommun under våren och hösten 2014. Betelskolan besöktes av Skolinspektionen den 9-10 oktober 2014.

Fakta om skolenheten

Betelskolan är en fristående skola med konfessionell kristen inriktning. Skolan, som är belägen på Hönö i Öckerö kommun, har 15 elever i förskoleklass och 145 elever i grundskolans årskurser 1-9. I anslutning till skolan finns även ett fritidshem med 42 barn inskrivna. Huvudman för skolan och fritidshemmet är Betelförsamlingens skolstiftelse med organisationsnummer 802425-0972.

Ursprungligen hette Betelskolan Fyrljusskolan. Därefter bytte skolan namn till Gårda Kristna Skola innan skolan fick sitt nuvarande namn. Skolverket godkände Fyrljusskolan som en fristående grundskola för årskurserna 1-9 genom beslut den 1 oktober 1996 (dnr 1995:685). Huvudman för skolan var Stiftelsen för kristna skolor i Öckerö kommun. I beslut den 20 juni 2001 godkände Skolverket huvudmannens ansökan om fristående förskoleklass. Under samma månad anmälde huvudmannen till Skolverket att huvudmannaskapet för Fyrljusskapet överförts till Stiftelsen för kristen skolverksamhet. I beslut den 28 april 2006 (dnr 47-2006:1387) godkände Skolverket ansökan om fortsatt rätt till bidrag vid byte av huvudman till Betelförsamlingens skolstiftelse. Vid den här tiden hade skolan bytt namn till Gårda Kristna Skola.

Skolans verksamhet bedrivs i två separata skolbyggnader, en för eleverna i förskoleklass och årskurserna 1-5 och en för eleverna i årskurserna 6-9. Skolan benämner dessa verksamheter för Gårda respektive Hässla. Gårda och Hässla ligger cirka 700 meter ifrån varandra. För undervisningen i slöjd samt idrott och hälsa hyr huvudmannen lokaler hos en närliggande kommunal skola.

Kunskapsresultat

Enligt skolans redovisning till Skolinspektionen nådde 70 procent av eleverna i årskurs 3 kunskapskraven i svenska och matematik under läsåret 2012/13. Under samma läsår nådde samtliga elever kunskapskraven i de samhälls- och naturorienterande ämnena.

I årskurs 6 var det, enligt skolans redovisning, mellan 86 och 100 procent av eleverna som under läsåret 2012/13 nådde de kunskapskrav som minst ska uppnås i respektive ämne. Lägst andel var det i matematik och engelska, högst andel i slöjd, teknik, musik samt idrott och hälsa.

Enligt Skolverkets offentliga statistik för läsåret 2012/13 fick eleverna i årskurs 6 sin högsta genomsnittliga betygspoäng i idrott och hälsa (15,0) och den lägsta i engelska (11,6). Av Skolverkets offentliga statistik över relationen mellan ter-

mins betyg och betyg på de nationella proven i årskurs 6 under läsåret 2012/13 framgår att 87 procent av eleverna fick samma terminsbetyg som provbetyg i matematik. I svenska var motsvarande andel 81 procent medan samtliga elever fick samma terminsbetyg som provbetyg i engelska.

Av Skolverkets offentliga statistik för läsåret 2013/14 framgår att 87 procent av eleverna i årskurs 9 nådde kunskapskraven i alla ämnen. Högst genomsnittlig betygspoäng nådde eleverna i moderna språk (17,9) och musik (16,6), lägst genomsnitt var det i matematik (13,8) och religionskunskap (13,6). Elevernas genomsnittliga meritvärde var 244 (254 för flickorna och 232 för pojkarna). Nästan alla elever som slutade årskurs 9 läsåret 2013/14 blev behöriga till yrkes- och högskoleförberedande program. Det saknas offentlig statistik över de kunskapsresultat eleverna som slutade årskurs 9 läsåret 2012/13 nådde. Läsåret 2011/12 var det genomsnittliga meritvärdet 208 för eleverna som slutade årskurs 9. Nästan alla¹ eleverna blev behöriga till yrkesförberedande gymnasieprogram samt naturvetenskapligt, tekniskt och estetiskt program. Andelen behöriga till ekonomi- humanistiska och samhällsvetenskapligt program var 71 procent. Under samma läsår var det 94 procent av eleverna i årskurs 9 som fick samma slutbetyg som betyg på de nationella ämnesproven i engelska. I kemi fick 40 procent samma betyg medan de resterande 60 procenten av eleverna fick ett högre slutbetyg i kemi än provbetyg. Motsvarande jämförelse i ämnet svenska visade att 80 procent av eleverna fick samma betyg.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att verksamheten vid Betelskolan i flera delar uppfyller författningarnas krav men att det samtidigt finns brister inom många områden. Skolan måste därför vidta ett antal åtgärder som har betydelse för elevernas kunskapsresultat.

Skolan måste förbättra sitt systematiska kvalitetsarbete så att det tar sin utgångspunkt i en skolövergripande resultatsammanställning. Alla lärare behöver engageras i utvärderingen av resultaten som sedan bör ligga till grund för skolans utvecklingsarbete. Samtidigt som tillsynen visar att skolans lärare överlag är duktiga på att förklara och konkretisera kunskapskraven för eleverna framkommer det även i tillsynen att skolan måste se till att eleverna får undervisning av lärare med behörighet och legitimation för den undervisning de bedriver. Skolan behöver även se till att eleverna får ett större inflytande över det

¹ Om antalet obehöriga elever är 1-4 redovisar Skolverket andelen behöriga som ~100.

arbete som lärare och elever gemensamt ska bedriva i riktning mot dessa mål. Bland annat behöver eleverna i de lägre årskurserna få ett större reellt inflytande över valet av arbetsformer. Det handlar även om att göra eleverna mer medvetna om det värdegrundsarbete som bedrivs på skolan och den plan mot kränkande behandling som ska styra detta arbete. Studiero är en förutsättning för att elevernas kunskapsresultat ska kunna förbättras. I tillsynen har det dock framkommit uppgifter om att det inte är studiero i några av klasserna i de lägre årskurserna. Rektorn och personalen är emellertid medvetna om problemet och vidtar åtgärder för att förbättra studieron.

I enlighet med Europakonventionen och dess skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna får utbildningsanordnare i Sverige erbjuda föräldrar möjligheten att välja skola med konfessionell inriktning för sina barn. Statsmakterna har emellertid tryckt på vikten av att undervisning som bedrivs vid konfessionella, såväl som icke-konfessionella, skolor ska vara allsidig och saklig och därmed fri från ensidig påverkan. Endast moment i utbildningen som ligger utanför det som betecknas som undervisning får ha konfessionella inslag. Detta under förutsättning att deltagande i dessa moment är frivilligt. Tillsynen visar dock att det vid Betelskolan förekommer konfessionella inslag i undervisningen, vilket således inte är förenligt med författningarnas krav.

Betelskolan har tillstånd att bedriva utbildning vid en skolenhet. Skolan har organiserat sin verksamhet i två separata skolbyggnader. Skolinspektionen bedömer att dessa inte kan anses utgöra en skolenhet enligt skollagen och att skolan därmed inte organiseras i enlighet med tillståndet.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Betelförsamlingens skolstiftelse att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 19 mars 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Betelförsamlingens skolstiftelse måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Undervisningen ska vara icke-konfessionell.

Motivering

Av skollagen framgår att undervisningen vid fristående skolor och fristående fritidshem ska vara icke-konfessionell. Utbildningen i övrigt vid fristående skolor och fristående fritidshem får ha en konfessionell inriktning. Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt. I skollagen anges vilka ämnen undervisningen i grundskolan ska omfatta. Vidare anges att det ska finnas elevens val och skolans val. I timplanen till skollagen anges ett antal timmar som får användas för skolans val. Utrymmet för skolans val ska enligt skolförordningen användas för undervisning i ett eller flera ämnen.

Elever och lärare berättar i intervjuer att skolan har morgonsamlingar i respektive klassrum. Under morgonsamlingen går läraren bland annat igenom vad som ska ske under dagen och i vissa klasser används tiden även för att diskutera nyheterna. I årskurserna 1-5 ber elever och lärare även en morgonbön under lärarens ledning. Enligt lärare, elever och rektorn är det frivilligt att delta i bönen. De elever som inte vill delta i bönen måste dock vara kvar i klassrummet eftersom bönen, enligt rektorn, är en del av undervisningen. Vid dokumentgranskning samt i intervju med rektorn framkommer att skolan använder tiden i timplanen för skolans val till dessa morgonsamlingar.

Utredningen visar att undervisningen vid Betelskolans grundskola inte är helt icke-konfessionell. Aktiviteter vid Betelskolan som är konfessionella, i form av morgonbön, genomförs inom ramen för skolans val för eleverna i årskurserna 1-5. Att morgonbönen av skolan ses som frivillig har i sammanhanget ingen betydelse eftersom den genomförs inom ramen för den garanterade undervisningstiden, inom vilken varken obligatoriska eller frivilliga konfessionella inslag får förekomma. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 7 § och 10 kap. 4 § skollagen

Grundläggande värden och inflytande**Bedömning**

Betelförsamlingens skolstiftelse måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. Formerna för inflytandet ska anpassas efter elevernas ålder och mognad. Enligt läroplanen ska

de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig omfatta alla elever. Läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

De intervjuade eleverna vid såväl F-5 verksamheten (Gårda) som 6-9 verksamheten (Hässla) berättar att lärarna i de flesta fall går igenom kunskapskraven med dem. Eleverna vid Gårda berättar emellertid att lärarna i stort sett aldrig frågar dem på vilket sätt de vill arbeta för att träna de kunskaper och färdigheter som krävs för att nå kunskapskraven. Dessa elever menar att lärarna inte heller frågar efter deras synpunkter på innehållet i undervisningen, exempelvis i vilken ordning man ska behandla olika delar av det centrala innehållet. I intervju med eleverna vid Hässla framkommer däremot att de överlag ges möjlighet till inflytande över undervisningen även om det varierar hur mycket de får vara med och bestämma beroende på vilket ämne och lärare de har.

De intervjuade lärarna ger vissa exempel på att eleverna får möjlighet till inflytande över val av arbetsformer och arbetsområden. Lärarna säger samtidigt att de tror att det skiljer sig mellan lärare och ämnen i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till inflytande. Vidare framförs det av lärarna att det, i deras tycke, omfattande centrala innehållet i respektive kursplan gör det svårt att hinna med allt. Detta får, anser de, till följd att det inte alla gånger går att låta eleverna ha inflytande över hur det centrala innehållet ska bearbetas.

Rektorn berättar i intervju att skolan under tidigare år haft ett pass där de jobbad med elevinflytande men att detta inte gjorts i år. Enligt rektorn är det dock ett område som diskuteras inom de olika arbetslagen och förstelärarna har fått i uppgift att förmedla goda exempel på hur elevinflytande kan ges. Rektorn säger vidare att hon ser skillnader i beskrivningarna av hur eleverna ska ges inflytande som lärarna gör i sina pedagogiska planeringar.

Utredningen visar att eleverna i årskurserna 1-5 inte ges möjlighet till ett reellt inflytande över utbildningens innehåll samt valet av arbetssätt och arbetsformer i alla ämnen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande och 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Betelförsamlingens skolstiftelse måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Ordningsregler ska utarbetas under medverkan av eleverna.
- Personal som får kännedom om att elever anser sig blivit utsatta för kränkande behandling ska anmäla detta till rektorn.
- Signaler om kränkande behandling ska anmälas till huvudmannen.
- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling i varje särskild verksamhet det aktuella året.

Motivering

Enligt skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsreglerna. Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektor. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Inför tillsynen av Betelskolan har elever fått besvara en enkät som skickats ut av Skolinspektionen. På påståendet "I min skola är vi elever med och bestämmer vilka ordningsregler vi ska ha" är det fler elever som svarat att det inte stämmer än det är elever som håller med om påståendet. De elever Skolinspektionen intervjuat berättar att de inte varit med om att ta fram skolans ordningsregler, vilka benämns "Ansvarskontrakt" av skolan. De yngre eleverna säger sig inte heller ha fått ha synpunkter på de färdiga ordningsreglerna. De äldre

eleverna berättar emellertid att de vid ett tillfälle per år får ut ansvarskontraktet med uppmaningen att markera allt de håller med om men även markera vad de inte håller med om och om de i så fall har förslag till ändringar. Detta bekräftas av rektorn och Skolinspektionen får under besöket vid skolan ta del av ett ansvarskontrakt där eleven ifråga har gjort vissa förslag till förändringar. Av dokumentet framgår att ansvarskontraktet ska skrivas under av eleven och elevens vårdnadshavare. I intervju med lärarna bekräftar de att eleverna inte är med i framtagandet av ordningsreglerna/ansvarskontraktet utan att dessa ursprungligen har bestämts av skolan. Lärarna säger dock att eleverna har möjlighet att ha synpunkter på kontrakten genom att ange vilka delar de håller med om respektive inte håller med om. Lärarna uppger att det ibland har gjorts vissa förändringar i ordningsreglerna men att det i stort sett är samma ordningsregler som skolan för länge sedan införde.

Rektor och personal vid Betelskolan och dess fritidshem uppger i intervju att de båda verksamheterna har en gemensam plan mot kränkande behandling. Vid granskning av planen framkommer dock att den saknar en beskrivning av fritidshemmets behov av insatser. Planen mot kränkande behandling saknar även rutiner för hur personal vid skolan och fritidshemmet ska agera ifall vuxna utsätter elever för kränkande behandling.

Skolans plan mot kränkande behandling innehåller en rutin benämnd "Rutiner för åtgärder och dokumentation när en kränkande handling sker". Av rutinen framgår att den vuxna som bevittnar kränkningen ska skriva en incidentrapport och att vårdnadshavare ska kontaktas vid allvarliga konflikter. "Övrig personal" informeras vid behov, enligt rutinen. Det går inte att utläsa av den beskrivna rutinen att rektorn ska informeras. Rektor uppger i intervju att hon informeras om kränkningar när det har skett "större grejer". Rektor upplever att hon känner sig trygg med att lärarna rapporterar det de ska rapportera. Lärarna och elevhälsan berättar i intervju att de inte har haft någon gemensam diskussion på skolan inom kollegiet där de kommit överens om vad de anser vara "större grejer" som i så fall ska rapporteras till rektorn. De menar att det är en bedömning som den ur personalen som ser kränkningen får göra när situationen uppstår.

Vid dokumentgranskning framkommer att skolans plan mot kränkande behandling, eller andra dokument vid skolan, inte innehåller någon beskrivning av hur huvudmannen ska informeras vid signaler om att elever blivit utsatta för kränkande behandling. Rutinerna som beskrivs i planen mot kränkande behandling handlar om hur de vuxna bland annat ska föra utredande samtal med eleverna och att uppföljning sker vid behov. I enlighet med rutinen ska vårdnadshavare "kontaktas vid allvarliga konflikter, kroppsskada eller grov verbal kränkning". Vidare står det i planen att: "Incidentrapporterna sparas i en pärm på respektive enhet för dokumentation. Dessa finns på lärarnas arbets-

rum på Gårda, och på kontoret på Hässla. I de allra flesta fall stannar åtgärderna här". I intervju med huvudmannens företrädare berättar ordföranden att det saknas skriftliga rutiner för hur huvudmannen ska informeras om elever blir utsatta för kränkande behandling. Rektorn berättar i intervju att det är upp till rektorn att avgöra vilka incidenter som ska rapporteras till huvudmannen. De incidenter som har rapporterats till föräldrarna och det som har renderat i ett åtgärdsprogram eller anpassad studiegång är vad som hittills har rapporterats till huvudmannen enligt rektorn.

I intervju med elever visar inspektörerna upp skolans plan mot kränkande behandling och förklarar vad en sådan plan är för något och varför en skola ska ha en plan mot kränkande behandling. Inspektörerna frågar eleverna om lärarna har pratat med dem om skolans plan mot kränkande behandling och vad syftet med planen är. Ingen av eleverna känner emellertid igen varken planen eller att lärarna har pratat med dem om den och dess syfte. Lärarna säger att de tidigare pratade en del med eleverna om skolans plan men att de inte tagit upp den nuvarande planen tillräckligt mycket med eleverna.

Utredningen visar att skolan inte har fungerande rutiner för att anmäla signaler om kränkande behandling till rektorn och huvudmannen. Personalen gör en bedömning av vad som är en tillräckligt allvarligt kränkning för att rapportera till rektorn som i sin tur gör en bedömning av vilka ärenden som ska rapporteras vidare till huvudmannen. Med Betelskolans system riskerar därför vissa kränkningar att inte komma till rektorns respektive huvudmannens kännedom. Detta kan få till följd att tillräckligt kraftfulla åtgärder för att få eventuella kränkningar att upphöra inte sätts in. Vidare framgår av utredningen att skolans och fritidshemmets gemensamma plan mot kränkande behandling saknar konkreta åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under det kommande året utifrån en kartläggning av fritidshemmets behov. Dessutom saknar planen rutiner för hur personalen ska agera vid tillfällen när vuxna utsätter elever för kränkande behandling. Utredningen visar därtill att skolans ordningsregler inte utarbetas under medverkan av eleverna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 5 § skollagen

6 kap. 6, 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Betelförsamlingens skolstiftelse måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Åtgärdsprogrammen ska ange vilka behoven av särskilt stöd är.
- Rektor ska fatta beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav.

Motivering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd framgå, hur det ska tillgodoses och när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Beslut av rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om åtgärdsprogram respektive anpassad studiegång.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram som utarbetats för elever vid Betelskolan. Vid granskning av dem framgår att det i vissa av dem saknas en beskrivning av elevens behov av särskilt stöd. Vidare saknar åtgärdsprogrammen överklagandehänvisning.

Skolinspektionen har även tagit del av ett beslut om anpassad studiegång för elev vid skolan. Vid granskning av beslutet framgår att det inte är angivet i beslutet under hur lång tid avvikelser från timplanen ska gälla. Vidare saknar beslutet en redogörelse för vilket ämne eller ämnen som eleven under den anpassade studiegången inte ska få undervisning i, alternativt få mindre undervisningstid i. Beslutet saknar även överklagandehänvisning.

Utredningen visar att rektorn inte fattat beslut om anpassad studiegång i enlighet med författningarnas krav. Ett beslut om anpassad studiegång är ett ingripande beslut för elever då det kan få konsekvenser för deras framtida möjligheter att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program och i förlängningen möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Mot den bakgrunden är det viktigt att ett sådant beslut föregås av en noggrann bedömning av vilka konsekvenser minskad undervisningstid i ett eller flera ämnen får för eleven. Det är därmed också viktigt att de beslutade förändringarna i elevens utbild-

ning dokumenteras. Beslutet om anpassad studiegång saknar dessutom överklagandehänvisning. Vidare visar utredningen även att det finns åtgärdsprogram som utarbetats för elever vid skolan som inte uppfyller författningarnas krav. Detta då det i vissa av dem saknas beskrivning av vilka behov av särskilt stöd eleven har. Även åtgärdsprogrammen saknar överklagandehänvisning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8, 9 och 12 § skollagen

28 kap. 16 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Betelförsamlingens skolstiftelse måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Betyg ska sättas i enlighet med författningarnas krav och föreskrifterna om betyg ska följas.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att betygskatalogen ska utformas så att den skyddas mot förlust och olovlig ändring samt så att dokumentets äkthet över tiden kan säkerställas. Betygskatalogen får föras på papper eller elektroniskt. Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med en egenhändig signatur. Förs betygskatalogen elektroniskt får uppgiften istället signeras med en sådan avancerad elektronisk signatur som avses i 2 § lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer.

Vid granskning av skolans betygskataloger framkommer att lärarna inte har bekräftat betygssättningen med en egenhändig signatur i betygskatalogen. Istället finns lärarnas signaturer enbart på en lista, separerad från betygen, där det också framgår vilka ämnen som läraren satt betyg i.

Utredningen visar att skolans betygskatalog inte har utformats i enlighet med författningarnas krav. Detta då skolan med sitt nuvarande system inom vilket betygssättande lärare inte signerar den faktiska betygskatalogen inte kan säkerställa att betygskatalogen skyddas från olovlig ändring. Då betygssättning är en myndighetsutövning med inverkan på elevers möjligheter till framtida val av

utbildning och arbete är det av största vikt att betygskatalogen förs på ett rätts-säkert sätt. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 14 och 16 §§ skollagen

3, 5 och 7 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123)

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Betelförsamlingens skolstiftelse måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare.
- Rektorn ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

I skollagen anges att rektorn ansvarar för att det på skolenhetsnivå genomförs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål för utbildningen som finns i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare för skolan och chef för lärarna och övrig personal i skolan ansvar för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat.

Lärarna uppger i intervju att de har "bra koll" på elevernas resultat på individnivå och att de vid behov pratar med kollegorna om enskilda elevers kunskapsresultat och eventuella stödbehov. Dock berättar lärarna att de inte tar del av skolans samlade kunskapsresultat och inte heller gemensamt analyserar dessa resultat i syfte att få kunskap om vilka åtgärder som behöver vidtas för att utveckla verksamheten ytterligare.

Rektorn uppger i intervju att hon delar lärarnas bild av att de inte har involverats i uppföljning och utvärdering av skolans samlade kunskapsresultat utan istället mest getts förutsättningar att fokusera på uppföljning och utvärdering

av enskilda elevers kunskapsutveckling. Rektorn menar att det endast är rektorn som har det övergripande perspektivet och kunnat se hur det går för skolan som helhet. Rektorn uppger att den dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet som finns i nuläget är skolans "årshjul" som bland annat beskriver när olika insatser och uppföljningar ska genomföras. Rektorn menar att skolan behöver bli bättre på att genomföra och dokumentera analyser av resultaten på skolövergripande nivå. På frågan om vilka insatser skolan genomför mot bakgrund av vad kunskapsresultaten visar säger rektorn att insatser genomförs "hela tiden". Hon exemplifierar detta med att extra personella resurser satts in i en undervisningsgrupp inom vilken det var stor spridning i elevernas kunskapsutveckling.

Utredningen visar att det på skolan inte bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Lärarna och rektorn sammanställer, analyserar och dokumenterar inte elevernas kunskapsresultat på skolenhetsövergripande nivå. Detta kan få till följd att skolan kan missa relevanta utvecklingsområden som kan bidra till en högre måluppfyllelse för eleverna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Personalkompetens

Bedömning

Betelförsamlingens skolstiftelse måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Motivering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. En annan lärare eller förskollärare får bedriva undervisningen endast om det inte finns någon att tillgå i huvudmannens organisation som uppfyller nämnda krav eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

Av dokumentgranskning samt i intervjuer med lärare och rektorn framkommer att det finns flera ämnen där eleverna får undervisning av lärare som saknar behörighet och legitimation för den undervisning de bedriver. Exempelvis har

skolan anställd personal med behörighet och legitimation för undervisning i religionskunskap och geografi i årskurserna 7-9. Vid tiden för tillsynen bedrivs emellertid undervisningen i dessa årskurser och i dessa ämnen av lärare som visserligen har legitimation och är behörig, men inte för undervisning i dessa ämnen. För undervisningen i bild och musik för eleverna i årskurserna 1-5 använder sig skolan av en lärare som har behörighet och legitimation men inte för undervisning i dessa två ämnen. Vid dokumentgranskning framkommer att det vid skolan finns andra lärare med behörighet och legitimation för undervisning i bild och musik för de aktuella årskurserna. Lärarna och rektorn berättar att lärare med behörighet och legitimation fungerar som mentorer för de lärare som saknar behörighet för undervisning i de aktuella årskurserna. Ansvar för undervisningen och betygsättningen av elevernas kunskaper och färdigheter är emellertid de obehöriga lärarnas.

Utredningen visar att skolan använder lärare som förvisso har legitimation och behörighet för undervisning i vissa ämnen men som även undervisar i ämnen de inte har behörighet och legitimation för, trots att det vid skolan finns andra lärare att tillgå som har behörighet och legitimation för undervisning i dessa ämnen. Rektor har inte uppgett att det finns särskilda skäl med hänsyn till eleverna för att inte använda lärare som har rätt behörighet och legitimation för undervisningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 13 och 18 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Betelförsamlingens skolstiftelse måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Urval till förskoleklassen ska göras enligt författningarna.

Motivering

Av skollagen framgår att varje fristående förskoleklass ska vara öppen för alla elever som ska erbjudas utbildning i förskoleklassen. Om det inte finns plats för alla sökande till en skolenhet med förskoleklass, ska urvalet göras på de grunder som Statens skolinspektion godkänner.

Rektorn beskriver att skolan har principer för urval till förskoleklassen som ska tillämpas ifall det är fler sökande än antalet tillgängliga platser. Enligt rektorn är dessa i nämnd ordning:

1. Syskonförtur
2. Förtur för barn som går till skolan från Betelskolans förskola
3. Anmälningsdatum

Rektorn uppger emellertid att det under vissa år varit omöjligt för barn som inte redan har syskon i skolan att komma in. Därför har huvudmannens styrelse i dessa fall bestämt att prioritera anmälningsdatum framför syskonförtur för vissa sökande.

Utredningen visar att Betelskolans antagning av barn till förskoleklassen inte alltid följer turordningen för de urvalsgrunder som huvudmannen själv ställt upp. Utredningen visar att de urvalsgrunder som Betelskolan tillämpar till förskoleklassen när det finns fler sökanden än platser, dvs. syskonförtur, verksamhetsmässigt samband och anmälningsdatum, är i enlighet med de grunder Skolinspektionen godkänner och som därmed ansetts inte åsidosätta kravet på öppenhet. För att kravet på öppenhet ska vara uppfyllt krävs dock att antagningsprocessen är transparent och förutsägbar. Detta innebär att huvudmannen och skolan måste vara tydliga med vilka urvalsgrunder som gäller och i vilken ordning de gäller så att alla presumtiva elever och föräldrar vet förutsättningarna för att få en plats i förskoleklassen innan man skickar in sin ansökan om plats. Huvudmannen eller skolan kan därför inte under pågående antagningsprocess tillfälligt eller permanent ändra sina urvalsgrunder eller ordningen på dem. I utredningen framkommer det att skolan har gjort en tillfällig förändring i urvalsgrunderna vid antagning till förskoleklassen och därmed inte följt sin egen ordning av urvalsgrunderna. Ett sådant förfarande är inte förenligt med författningarna. Skolinspektionen vill påpeka att förskoleklassen och grundskolan är två olika skolformer och att ett urval därför även måste göras när elever övergår från förskoleklass till grundskola. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

9 kap. 17-18 §§ skollagen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Betelförsamlingens skolstiftelse måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Huvudmannen ska säkerställa att undervisningstiden i matematik uppgår till minst 1020 timmar för elever som från och med höstterminen

2013 påbörjade årskurs 1 och minst 980 timmar för elever som höstterminen 2013 påbörjade årskurs 2.

- Eleverna ska ha tillgång till skolbibliotek.

Motivering

Garanterad undervisningstid

Enligt skollagen ska den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan vara minst 6785 timmar. Regeln om ett utökat antal timmar matematik i grundskolan trädde i kraft 1 juli 2013 genom SFS 2013:248 och tillämpades första gången höstterminen 2013 för elever som då påbörjade årskurs 1 i grundskolan. Av bilaga 1 till skollagen, Timplan för grundskolan, följer att undervisningstiden i matematik för dessa elever ska uppgå till minst 1020 timmar. För elever som höstterminen 2013 påbörjade årskurs 2 respektive årskurs 3 i grundskolan ska den totala undervisningstiden vara 6745 respektive 6705 timmar. Undervisningstiden i matematik för dessa elever ska vara minst 980 timmar respektive 940 timmar. Vid skolans val får antalet timmar för ett ämne eller ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar för svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minskas. Äldre föreskrifter gäller fortfarande elever som höstterminen 2013 påbörjade årskurs 4 eller en högre årskurs i grundskolan.

Inför tillsynen av Betelskolan har Skolinspektionen begärt in dokument från huvudmannen som beskriver skolans verksamhet. Däribland skolans timplan. Enligt skolans timplan ska eleverna få totalt 6865 timmars undervisning. Vid granskning av fördelningen av timmar framgår dock att den enligt timplanen utlagda tiden i matematik för samtliga elever vid skolan uppgår till 949 timmar. Rektorn uppger i intervju att hon inte noterat lagkravet om utökat antal timmar i matematik, men att hon givetvis kommer att åtgärda detta omedelbart.

Utredningen visar att Betelskolan inte erbjuder alla elever undervisning i matematik i den omfattning skollagen kräver. Enligt skollagen ska skolor, i timplanen, säkerställa att elever som började årskurs 1 höstterminen 2013 samt de elever som läsåren därefter börjar årskurs 1 får minst 1020 timmar undervisning i matematik fördelade på årskurserna 1-9. För elever som påbörjade årskurs 2 höstterminen 2013 är motsvarande krav minst 980 timmar. Utredningen visar emellertid att Betelskolan inte har noterat denna ändring i skollagen. Därför har skolan, inom ramen för timplanen, istället planerat att samtliga elever ska få minst 949 timmar undervisning i matematik fördelade på årskurserna 1-9. Utredningen visar därmed att skolan inte kan säkerställa att eleverna i årskurserna 1-2 får 1020 timmar och att eleverna i årskurs 3 får 980 timmar undervisning i matematik. Skolinspektionen mottog i juni 2013 en anmälan som bland annat beskrev att eleverna vid Betelskolan inte fick tillräcklig undervisningstid i vissa ämnen. Skolinspektionen lämnade anmälan till huvudmannen för utredning

och eventuella åtgärder i syfte att säkerställa att eleverna får sin undervisningstid i samtliga ämnen. Skolinspektionens utredning visar att det trots detta föreligger en brist inom bedömningsområdet, vilket Skolinspektionen finner anmärkningsvärt. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Tillgång till skolbibliotek

Av skollagen framgår att eleverna i grundskolan ska ha tillgång till ett skolbibliotek. Av förarbetena till skollagen (prop.2009/10:165 s 284) framgår att det med skolbibliotek avses en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Regeringen ansåg att skolbiblioteken spelar en så viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen att det är motiverat med en egen bestämmelse i skollagen.

Vid Betelskolans F-5 verksamhet (Gårda) finns inget skolbibliotek. Istället har skolan faktaböcker och skönlitterära böcker utplacerade i klassrummen och korridorerna. Vid Betelskolans 6-9 verksamhet (Hässla) finns ett rum med en mindre samling böcker, stationära datorer samt klassuppsättningar av bärbara datorer och läsplatlor. Även på Hässla finns böcker utplacerade i bokhyllor i klassrummen. Enligt skolans "skolbiblioteksplan" finns faktaböcker i respektive ämne i skolans s.k. ämnesklassrum.

Lärare och rektorn uppger i intervju att de besöker folkbiblioteket på Öckerö tillsammans med eleverna en gång per månad. Detta bibliotek ligger knappt två och en halv kilometer från Gårda och tre kilometer från Hässla. Vissa av eleverna uppger i intervju att de tillsammans med sin lärare besöker folkbiblioteket en gång per månad medan andra elever säger att det är mer sällan de ges möjlighet till detta. Av intervjuer med elever framkommer att de utöver dessa organiserade besök under skoltid inte gör några "spontanbesök" vid folkbiblioteket.

Skolinspektionen har tagit del av Betelskolans skolbiblioteksplan. Av planen framgår att skolans klasser ska boka träffar med bibliotekarien på folkbiblioteket som ska presentera böcker. Vidare ska alla klasser regelbundet få boklådor från folkbiblioteket. Inför olika tematiska områden kan boklådorna formas för att passa in. Lärarna ska även låna facklitteratur efter aktuellt ämne, enligt planen. Lärarna berättar att de får hjälp av bibliotekarien att plocka ihop boklådor med relevant innehåll och eleverna bekräftar att lärarna ibland har med sig boklådor med böcker som eleverna kan låna.

Skolinspektionens utredning visar att Betelskolan inte har ett skolbibliotek som till alla delar uppfyller författningarnas krav om att vara en ordnad resurs av

medier och information som ingår i skolans pedagogiska verksamhet. Skolbiblioteket bör vara beläget så att det praktiskt går att använda i undervisningen, antingen i skolenhetens egna lokaler eller på rimligt avstånd från skolan. Det kan röra sig om att en skola och ett folkbibliotek med lokaler i direkt anslutning till varandra har ett samarbete som innebär att alla krav på ett skolbiblioteks funktion är uppfyllda. Eleverna vid Betelskolan har inte tillgång till ett bibliotek, som fyller funktionen som skolbibliotek. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 5 § skollagen och bilaga 1 till skollagen

2 kap. 36 § skollagen

Huvudmannaskap och godkännande

Bedömning

Betelskolan måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Huvudmannaskap och godkännande.

- Huvudmannen ska bedriva skolverksamheten inom ramen för godkännandet som avser viss utbildning vid en viss skolenhet.

Motivering

Enskilda får enligt skollagen efter ansökan godkännas som huvudmän för bl.a. förskoleklass och grundskola. Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet. I skollagen anges vidare att i skollagen avses med skolenhet: av huvudman för annan skolform än förskola organiserad enhet som omfattar verksamhet i en eller flera skolbyggnader som ligger nära varandra och till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon skolbyggnad. I förarbetena anges bland annat att "skolenhet ska stå för en av huvudmannen organiserad enhet som omfattar verksamheten i en byggnad eller i flera närliggande byggnader och till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon byggnad" (prop. 2009/10:165 s. 216) och "begreppen avser skolan eller förskolan i fysisk bemärkelse dvs. de byggnader, lokaler och utrymmen utomhus där huvudmannen bedriver sin verksamhet. För att flera byggnader ska anses som en skolenhet krävs att de ligger någorlunda nära varandra och på ett naturligt sätt hör ihop (a.a. prop. s. 633).

I tillsynen framkommer det att Betelskolans verksamheter Gårda(F-5) respektive Hässla(6-9) bedrivs i två separata skolbyggnader. Dessa byggnader är belägna cirka 700 meter ifrån varandra. Vidare hyr Betelskolan in sig i en närliggande kommunal skolas lokaler för undervisning i slöjd samt idrott och hälsa.

Rektorn och huvudmannens representant berättar i intervju att det är under de senaste åren som skolverksamheten har bedrivits på två olika platser. Innan dess bedrevs verksamheten endast i Gårdas lokaler och då hette skolan Gårda Kristna Skola. Rektorn uppger att hon ser Betelskolan som en skola fast med två skolenheter.

Gårda och Hässla har en gemensam administration samt en gemensam elevhälsa. I intervjuer med rektorn och lärarna framkommer att de allra flesta lärare undervisar antingen vid Gårda eller Hässla. Lärarna vid Gårda ingår i något av arbetslagen för årskurserna F-3 eller 4-5. Lärarna vid Hässla bildar ett eget arbetslag. Några enstaka lärare är verksamma både vid Gårda och Hässla. I intervjuer med eleverna och lärarna framkommer att det vid tiden för tillsynen inte har några moment i undervisningen som genomförs gemensamt för eleverna vid Gårda och Hässla eller att eleverna vid någon av enheterna även får undervisning i den andra enhetens lokaler. Exempelvis så genomför Betelskolan två stora ämnesöverskridande temaarbeten, en musikal och en teaterföreställning ("Barnens dag"). I intervjuer med lärare och rektorn framkommer det emellertid att även dessa är fördelade mellan de två enheterna så att eleverna vid Hässla är med i musikalen och eleverna vid Gårda är med i teaterföreställningen.

I intervju med rektorn och huvudmannens representant framkommer det att huvudmannen inte är medveten om att det behövs mer än ett tillstånd för att bedriva utbildning i skolbyggnader som inte ligger nära varandra.

Av utredningen framgår att Betelskolan inte kan anses utgöra en skolenhet enligt skollagens bestämmelser. Betelförsamlingens skolstiftelse har ett godkännande att bedriva skolverksamhet i förskoleklass och årskurserna 1-9. Ett godkännande avser enligt skollagen viss utbildning vid en viss skolenhet. Betelskolas F-5 verksamhet, Gårda, och 6-9 verksamhet, Hässla, bedrivs i två separata skolbyggnader belägna cirka 700 meter ifrån varandra. Bedömningen av huruvida byggnaderna ligger någorlunda nära varandra och på ett naturligt sätt hör ihop bör enligt Skolinspektionen i det enskilda fallet bedömas utifrån bland annat geografiskt avstånd, elevernas ålder samt hur användningen av lokalerna ser ut. Det har inte framkommit något i utredningen som talar för att byggnaderna vid Gårda och Hässla på ett naturligt sätt hör ihop och de ligger inte någorlunda nära varandra och kan därmed inte anses vara en skolenhet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 3 § skollagen

2 kap. 5 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråden Mats Lindström och Elisabeth Fogelberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Beslutsfattare

Daniel Talje
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.